

СЕКЦІЯ 3

РОЗВИТОК ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ПРИСКОРЕННЯ

П. Т. БУБЕНКО, д-р екон. наук, професор

Н. О. ВОЛГІНА, старший викладач

Харківський національний університет

міського господарства імені О. М. Бекетова

Інтеграційна стратегія економічного зростання і випереджаючого інноваційного розвитку повинна включати завдання й цілі не лише інституційного характеру, але й макроекономічного. Економічна думка нагромадила в якісному відношенні досить вагомую кількість робіт в області економічного зростання. Найбільш відома з них – це модель економічного зростання Р. Солоу, у якій фігурують три фактори, що лежать в основі економічного зростання: праця, капітал, технологічний потенціал. Саме цим науковцем була досліджена головна умова стабільного економічного зростання – так зване «золоте правило» капіталоозброєності економіки і показана залежність високих темпів економічного зростання від самого динамічного з означених факторів – фактору технологічної озброєності.

Зниження чисельності населення України на 20 %, низький рівень оплати праці, високий ступінь безробіття – низька зайнятість й, нарешті, податкова політика, що стимулює втрату інтересу населення до праці й заощадження в сукупності знецінюють найголовніший перший фактор – працю. Тож можна стверджувати, що сьогодення макроекономічна політика не забезпечує зростання кількості і якості праці в масштабах економіки країни, і тому модель економічного зростання України буде відбуватися за убутиим фактором праці як за кількістю, так і за якістю.

На фоні незмінного тренду відносного падіння ВВП і високих бюджетних витрат така ситуація може бути охарактеризована як розмивання і руйнування національного капіталу. Податкова політика, спрямована на наповнення бюджету будь-яким способом, вирішуючи поточні державні й адміністративні потреби в тривалому інтервалі часу, руйнує, а не формує національний капітал.

Спостерігається зниження впливу фактору капіталу в економічній моделі України, і формує цю тенденцію саме податкова політика. Потрібно також враховувати, що податкова політика не тільки виводить національний капітал за межі національної економіки, але і є головною причиною того, що вона (через значний податковий тиск) не дозволяє увійти в країну капіталу іноземному. Тенденція вилучення вкладеного капіталу й репатріація прибутку іноземними інвесторами набуває загрозливих розмір.

Світова практика показує, що в умовах, коли населення і підприємства не можуть забезпечити необхідний рівень заощаджень й інвестицій, цю функцію бере на себе держава. Відповідно до рецептів Кейнса, вона зобов'язана збільшити зайнятість, підтримувати певний рівень доходів населення за рахунок держзамовлень і фінансової підтримки, забезпечити ефективність функціонування підприємницького сектора.

Як відомо, тенденція зниження власних капіталовкладень, яка спостерігається вже не один рік поспіль – це показник відсутності приросту нових технологій. Можна сказати, що технологічний потенціал України застаріває швидше, ніж оновлюється. А в умовах, коли держава й приватний сектор економіки не можуть підтримувати належний рівень фінансування науки й відновлення технологій, це роблять прямі іноземні інвестиції (ПІІ). Саме ПІІ дали високі темпи економічного зростання в нових індустріальних країнах, які ніколи не володіли таким, як Україна, рівнем освіти, накопичених знань і технологій, – усе імпортується через ПІІ. В Україні показник рівня інвестицій становить, за різними оцінками, всього 40-50 дол. США на душу населення [1].

За цей показник відповідає національна інвестиційна політика. Разом з тим, за оцінками експертів, ступінь адміністративного регулювання економіки України дуже високий. За показником ступеня економічної свободи серед країн ЦСЄ Україна перебуває на одному з останніх місць. За ступенем відкритості економіки деякі експерти вважають її взагалі закритою [2], незважаючи на високу питому вагу експорту й імпорту у ВВП. Ці показники у сполученні з уже зробленим вище аналізом національної податкової політики пояснюють вкрай низький рівень інвестиційної привабливості України. За даними експертів ЄБРР, Україна має один з найнижчих показників інвестиційного клімату серед постсоціалістичних країн [3].

Отже, можна стверджувати, що поточна тенденція падіння капіталу, ВВП, прибутків підприємств і низька активність іноземних інвесторів обумовлюють негативне відновлення технологічного рівня. Технологічний рівень застаріває швидше, ніж вводяться нові технології.

Згідно із золотим правилом рівня капіталоозброєності Фелпса, Україну можна віднести до країн з капіталоозброєністю, нижче золотого правила в наслідок зазначених вище тенденцій. Вибуття капіталу, як основного, так й оборотного всіх видів перевищує його введення. Чи можна змінити цю тенденцію? Чи існує можливість, скорочуючи частку витрат держави у ВВП, частку непродуктивних бюджетних витрат, змінити траєкторію подальшого розвитку без соціальних потрясінь і домогтися стійкого економічного зростання? Без інституціональних змін, зазначених вище у сфері політичної системи суспільного устрою України, – ні. У сукупності зі змінами – так.

Таким чином, інноваційна стратегія розвитку держави, яка спрямована на забезпечення економічного зростання національної економіки, повинна містити в собі дві взаємодоповнюючі складові: інституціональну й макроекономічну.

Інституціональна складова має бути спрямована на:

- створення механізмів самоорганізації суспільного устрою, які мають забезпечити відбиття інтересів суспільства в поточній макроекономічній політиці;

- формування самоорганізації суспільної системи другого виду, що забезпечує своєчасну й безконфліктну зміну спрямованості макроекономічної політики, яка є другою складовою формування ефективної інноваційної політики й закріпленні тенденції економічного росту у довгостроковому періоді часу.

Макроекономічна складова має бути спрямована на забезпечення тенденцій зростання основних факторів виробництва – праці, капіталу, технологічного рівня й містити в собі:

- реформування податкової політики в частині визначення розмірів бази оподаткування та порядку відрахувань податків;

- реформування бюджетної політики в частині зниження питомої величини державних витрат у ВВП, заснованого на точних попередніх розрахунках;

- перенесення фінансування державних витрат, пов'язаних з конструюванням нових інститутів суспільного устрою в умовах зниження питомої ваги бюджету у ВВП, на зовнішні джерела;

- реформування інвестиційної політики в частині зниження адміністративних бар'єрів, доступу ТНК до національних фінансів, доступу резидентів України до міжнародних валютних ринків і, саме головне, забезпечення твердої безпеки інвестиційного капіталу.

Для успішної реалізації поетапної стратегії інтеграції України в світову економіку, в тому числі на умовах політичного й економічного патерналізму, потрібне забезпечення високих темпів економічного зростання на основі реалізації інноваційної стратегії випереджаючого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Губский С. Конкурентоспособность украинской экономики: ориентиры макрополитики в кризисных условиях. *Економіка України*. 2019. № 4. С. 4-15.

2. Улюкаев А. Демократия, либерализм и экономический рост// Вопросы экономики. – 2018. № 11. С. 19.

3. The Global Innovation Index 2020. UR: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2020-report>

ТЕОРЕТИЧНІ УМОВИ ПОКРАЩЕННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Є. В. ГРИЦЬКОВ, канд. екон. наук, доцент

О. Р. ГАЛУЗА, студентка

Харківський національний університет

міського господарства імені О. М. Бекетова

Аналітична діяльність (аналітика) представляє собою напрямок інтелектуальної діяльності людей, який спрямований на рішення завдань, що виникають у різних сферах життя, при цьому вона виступає найважливішою характеристикою сучасного суспільства. Терміни «аналіз», «аналітика», «аналітична діяльність», «аналітична політика» й подібні їм стали популярні настільки, що простим і однозначним здається закладений в них зміст. Але варто тільки поставити собі завдання проаналізувати що-небудь, тобто перевести мислення з термінологічного рівня на технологічний, рівень конкретної діяльності, то відразу ж виникає ряд досить складних питань: що таке аналіз?, які його процедури? тощо. У понятті «аналіз» закладено два смислових підходи: при вузькому підході розуміється деяка сукупність прийомів мислення, уявне розкладання цілого на складові частини, що дозволяє одержати уявлення про будову досліджуваного об'єкта, його структури, частин [15]; при широкому підході аналіз не зводиться тільки до властиво процедур уявного розкладання об'єкта на прості складові, а містить у собі й процедури синтезу – процес уявного об'єднання різних сторін, частин предмета в єдине формоутворення [1]. У зв'язку з цим досить часто аналіз ототожнюється з дослідницькою діяльністю взагалі. Витоки